

Podstawy dietetyki klinicznej

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2023/2024
Wydział	Nauki o Zdrowiu
Kierunek studiów	Dietetyka
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	praktyczny
Poziom kształcenia	I stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	<p><u>Zakład Dietetyki Klinicznej WUM</u> ul. Ciołka 27, 01-445 Warszawa</p> <p><u>Zakład Profilaktyki i Zagrożeń Środowiskowych, Alergologii i Immunologii (NZC)</u> ul. Banacha 1a 02-091 Warszawa</p> <p><u>Katedra i Klinika Dermatologiczna</u> I Wydziału Lekarskiego Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego ul. Koszykowa 82a 02-008 Warszawa</p> <p><u>Zakład Biologii Medycznej</u> ul. Litewska 14/16 00-575 Warszawa</p> <p><u>Klinika Neurologii (WNoZ)</u> Szpital Bródnowski Kondratowicza 8 03-242 Warszawa</p> <p><u>Klinika Psychiatrii Środowiskowej</u> Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa – Ochota 02-353 Warszawa, ul. Szczęśliwicka 36</p> <p><u>Zakład Dydaktyki Ginekologiczno-Położniczej (NZG)</u> ul. Żwirki i Wigury 63a 02-091 Warszawa</p> <p><u>Klinika Hepatologii i Chorób Wewnętrznych</u> ul. Banacha 1A, 02-097 Warszawa</p>

	<p><u>Zakład Pielęgniarstwa Chirurgicznego, Transplantacyjnego i Leczenia Pozaustrojowego</u> ul. Nowogrodzką 59, pawilon 11D1</p> <p><u>Zakład Propedeutyki Onkologicznej WUM</u> ul Erazma Ciołka 27, 01-445 Warszawa</p> <p><u>Klinika Chirurgii Ogólnej i Transplantacyjnej</u> Ul. Nowogrodzka 59, 02-014 Warszawa</p> <p><u>Zakład Żywienia Człowieka</u> ul Erazma Ciołka 27, 01-445 Warszawa</p>
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	<p>Prof. dr hab. n. o zdr. dr n. med. Dorota Szostak – Węgierek</p> <p>Prof. Dr hab. n. med. Bolesław Samoliński</p> <p>Prof. dr hab. Lidia Rudnicka</p> <p>Dr hab. n. o zdr. Lidia Olędzka</p> <p>Prof. dr hab. Andrzej Friedman</p> <p>Prof. Dr hab. Agata Szulc</p> <p>prof. dr hab. Piotr Milkiewicz</p> <p>Prof. dr hab. n med. Piotr Małkowski</p> <p>Prof. dr hab. Andrzej Deptała</p> <p>prof. dr hab. n. med. Maciej Kosieradzki</p> <p>Dr n. med. Grażyna Bączek</p>
Koordynator przedmiotu	<p>Dr n. o zdr. Magdalena Milewska (część kliniczna) magdalena.milewska@wum.edu.pl</p> <p>Dr n. o zdr. Marta Dąbrowska – Bender (część żywieniowa) marta.dabrowska@wum.edu.pl</p>
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	<p>Dr n. o zdr. Marta Dąbrowska – Bender marta.dabrowska@wum.edu.pl</p> <p>Dr n. o zdr. Magdalena Milewska magdalena.milewska@wum.edu.pl</p>
Prowadzący zajęcia	<p>Prof. dr hab. Andrzej Deptała</p> <p>Prof. dr hab. Andrzej Friedman</p> <p>prof. dr hab. Agata Szulc</p> <p>prof. dr hab. Piotr Milkiewicz</p> <p>Prof. dr hab. n med. Piotr Małkowski</p> <p>Prof. dr hab. Roman Danielewicz</p> <p>Prof. dr hab. Andrzej Deptała</p> <p>Prof. dr hab. Wojciech Lisik</p> <p>Prof. dr hab. Lidia Rudnicka</p> <p>Prof. dr hab. Dorota Szostak- Węgierek</p> <p>Prof. dr hab. Jacek Sobocki</p> <p>Dr hab. n. o zdr. Gabriela Olędzka</p> <p>Dr hab. Joanna Raszeja-Wyszomirska</p> <p>Dr hab. Aneta Czerwonogrodzka-Senczyna</p> <p>Dr n. med. Anna Jeznach- Steinhagen</p> <p>Dr n. med. Grażyna Bączek</p> <p>Dr n. med. Andrzej Namysłowski</p> <p>Dr n. med. Iwona Boniecka</p> <p>Dr n. med. Anna Ukleja</p> <p>Dr n. o zdr. Marta Dąbrowska-Bender</p> <p>Dr n. o zdr. Magdalena Milewska</p> <p>Dr n. o zdr. Joanna Ostrowska</p> <p>Dr n. o zdr. Zuzanna Zaczek</p> <p>Dr n. o zdr. Lucyna Pachocka</p> <p>Mgr Jakub Krawczyk</p>

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów		Liczba punktów ECTS	0.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)	108		
seminarium (S)	273		
ćwiczenia (C)	396		
e-learning (e-L)			
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń			

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Dostarczenie wiedzy z zakresu epidemiologii, przebiegu i leczenia chorób o charakterze ostrym i przewlekłym, ze szczególnym uwzględnieniem żywieniowo-zależnych
C2	Wskazanie roli stanu odżywienia w procesie leczenia
C3	Zapoznanie ze wskazaniami do leczenia żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych
C4	Przygotowanie do pracy w zespole żywieniowym
C5	Uświadomienie odpowiedzialności zawodowej

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
---	---

Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:

W1	Rozumie i potrafi wyjaśnić wzajemne zależności pomiędzy układem pokarmowym a układem nerwowym, krążenia i oddychania, moczowym i dokrewnym (EW_02)
----	--

W2	Zna rolę badań laboratoryjnych w procesie diagnostycznym (EW_15)
W3	Zna zasady postępowania dietetycznego w różnych chorobach w zależności od stopnia zaawansowania choroby oraz u kobiet w ciąży i podczas laktacji. (EW_17)
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
U1	Umie powiązać dolegliwości zgłaszane przez pacjenta oraz wyniki badań diagnostycznych z jednostkami chorobowymi, które mogą być ich przyczyną (EU_24)
U2	Wskazuje procesy prowadzące do rozwoju chorób i analizuje zależności między żywieniem a rozwojem chorób (EU_65)
U3	Współpracuje z zespołem wielodyscyplinarnym w celu zapewnienia ciągłości opieki nad pacjentem (EU_19)
U4	Opracowuje plany postępowania żywieniowego w różnych jednostkach chorobowych (EU_20)
U5	Oblicza indywidualne zapotrzebowanie na energię oraz makro i mikroskładniki odżywcze (EU_45)
U6	Układa jadłospisy i szacuje ich wartość energetyczną i odżywczą produktów z wykorzystaniem programów komputerowych (EU_8)
U7	Planuje dietę pacjenta w oparciu o wiedzę dotyczącą przyjmowanych leków (EU_10)
U8	Rozpoznaje i dokonuje korekty sposobu żywienia u osób z nieprawidłową masą ciała (niedożywionych oraz/lub osób z nadwagą/otyłością) (EU_12).

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
--------------------------	--

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	
W2	

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	
U2	

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	Podkreśla znamienne rolę współpracy z członkami zespołu terapeutycznego (EK_29)
K2	Przestrzega tajemnicy obowiązującej pracowników ochrony zdrowia (EK_09)
K3	Potrafi formułować opinie dotyczące pacjentów, klientów, grup społecznych w kontekście związanym z wykonywaniem zawodu (EK_17)
K4	Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie (EK_12)
K5	Posiada świadomość własnych ograniczeń i wie kiedy zwrócić się do innych specjalistów (EK_01)

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe – część kliniczna	Efekty uczenia się
Wykład	Miażdżyca tętnic obwodowych i mózgowych. Choroba wieńcowa (ostre zespoły wieńcowe w okresie rehabilitacji; przewlekła ch. wieńcowa i niewydolność krążenia).	W1, W2
Wykład	Zaburzenia lipidowe. Nadciśnienie tętnicze.	W1, W2
Wykład	Otyłość i zespół metaboliczny	W1, W2
Wykład	Cukrzyca (typ1 i 2)	W1, W2
Wykład	Choroby górnego odcinka przewodu pokarmowego	W1
Wykład	Przewlekłe schorzenia wątroby (choroba stłuszczeniowa wątroby, choroba alkoholowa wątroby, przewlekłe WZW, marskość wątroby, choroba Wilsona, hemochromatoza) - etiologia, patogenez, obraz kliniczny, diagnostyka, leczenie, powikłania.	W1, W2
Wykład	Chirurgia bariatryczna	W1
Wykład	Zaburzenia immunologiczne- rola w patogenezie chorób przewodu pokarmowego (alergie pokarmowe, niepożądane reakcje na pokarmy)	W1, W2
Wykład	Zaburzenia immunologiczne w chorobach autoimmunologicznych	W1
Wykład	Wybrane schorzenia dermatologiczne - pokrzywka, wyprysk, atopowe zapalenie skóry, zmiany skórne w przebiegu cukrzycy, łuszczyca, wybrane autoimmunizacyjne choroby pęcherzowe	W1
Wykład	Choroby zakaźne, choroby zakaźne szerzące się drogą pokarmową	W1
Wykład	Kolagenozy, reumatoidalne zapalenie stawów, zeszywniające zapalenie stawów kręgosłupa, dna moczanowa- etiologia, patogenez, obraz kliniczny, diagnostyka, leczenie, powikłania, rokowanie	W1
Wykład	Choroby neurologiczne (udary, ch. Alzheimera, Parkinsona, otępienie starcze, padaczka, stwardnienie rozsiane).	W1
Wykład	Schorzenia leczone neurochirurgicznie (guzy mózgu, tętniaki, krwaki śródczaszkowe, złamania kręgosłupa	W1
Wykład	Ginekologia i położnictwo	W1
Wykład	Psychiatria cz. I	W1
Wykład	Psychiatria cz. II	W1
Wykład	Chirurgia górnego odcinka p. pokarmowego	W1
Wykład	Chirurgia jelita grubego	W1

Wykład	Transplantologia (nerki, wątroba, trzustka). Organizacja i statystyki.	W1, W2
Wykład	Nowoczesne techniki obrazowania i terapii	W1
Wykład	Onkologia i ze szczególnym uwzględnieniem najczęstszych postaci złośliwych nowotworów (m.in. nowotwory złośliwe oskrzela, sutka, wątroby, dróg żółciowych)	W1, W2
Wykład	Onkologia ze szczególnym uwzględnieniem najczęstszych postaci złośliwych nowotworów (m.in. nowotwory złośliwe trzustki, jelita grubego i odbytnicy, układu moczowego i płciowego, najczęstsze postaci białaczek)	W1, W2
Seminarium	Miażdżycza tętnic obwodowych i mózgowych. Choroba wieńcowa (ostre zespoły wieńcowe w okresie rehabilitacji; przewlekła ch. wieńcowa i niewydolność krążenia)	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Zaburzenia lipidowe. Nadciśnienie tętnicze	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Otyłość i zespół metaboliczny	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Cukrzyca (typu 1 i 2) Dr hab. A. Jeznach-Steinhagen Choroby tarczycy, przytarczyc, nadnerczy, podwzgórza i przysadki; astma oskrzelowa, POChP. Dr A. Jeznach-Steinhagen	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Choroby jelit, w tym Choroba Leśniowskiego-Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego (<i>colitis ulcerosa</i>).	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Choroby dróg żółciowych i trzustki	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Chirurgia bariatryczna	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Zaburzenia immunologiczne- rola w patogenezie chorób przewodu pokarmowego (alergie pokarmowe, niepożądane reakcje na pokarmy)	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Zaburzenia immunologiczne w chorobach autoimmunologicznych	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Wybrane schorzenia dermatologiczne - choroby bakteryjne, choroby wirusowe, choroby grzybicze, trądzik zwykły, trądzik różowaty, wyprysk łojotokowy	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Choroby zakaźne, choroby zakaźne szerzące się drogą pokarmową.	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Choroby neurologiczne (udary, ch. Alzheimera, Parkinsona, otępienie starcze, padaczka, stwardnienie rozsiane).	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Schorzenia leczone neurochirurgicznie (guzy mózgu, tętniaki, krwaki śródczaszkowe, złamania kręgosłupa).	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Ginekologia i położnictwo	U1, U2, U3

		K1, K2
Seminarium	Ginekologia i położnictwo: niedokrwistości.	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Psychiatria cz.I	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Psychiatria cz.II	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Urazy czaszkowo-mózgowe. Oparzenia. Zakażenia	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Ostry brzuch. Urazy jamy brzusznej	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Transplantologia (nerki, wątroba, trzustka)	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Urazy klatki piersiowej	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Onkologia i ze szczególnym uwzględnieniem najczęstszych postaci złośliwych nowotworów (m.in. nowotwory złośliwe oskrzela, sutka, wątroby, dróg żółciowych)	U1, U2, U3 K1, K2
Seminarium	Onkologia ze szczególnym uwzględnieniem najczęstszych postaci złośliwych nowotworów (m.in. nowotwory złośliwe trzustki, jelita grubego i odbytnicy, układu moczowego i płciowego, najczęstsze postaci białaczek)	U1, U2, U3 K1, K2
Forma zajęć	Treści programowe – część żywieniowa	Efekty uczenia się
Wykład	Zasady postępowania z pacjentem, zbieranie wywiadu, zwłaszcza żywieniowego, udzielanie porad, układanie jadłospisów, części składowe i struktura materiałów, które zostaną przekazane pacjentowi, dokumentacja medyczna.	W3
Wykład	Ocena stanu odżywienia u osób dorosłych ze zwróceniem szczególnej uwagi na odrębności w ocenie osób starszych. Czynniki warunkujące stan odżywienia. Badania przesiewowe: BAPEN, BMI, SGA, NRS 2002, MNA. Pogłębiona ocena stanu odżywienia: badania antropometryczne, biochemiczne, immunologiczne, kliniczne. Całościowa ocena geriatryczna. Sarkopenia, dynapenia, kacheksja, niedożywienie białkowo-kaloryczne, otyłość sarkopeniczna, niedożywienie w otyłości. Zmiany w składzie ciała w procesie starzenia się. Niedobory witamin i składników mineralnych a ryzyko chorób.	W3
Wykład	Niedożywienie związane z chorobą: występowanie, przyczyny, rodzaje, następstwa. Żywnie kliniczne: definicja, cele, metody (żywnie dojelitowe, pozajelitowe, wspomaganie żywieniowe). Zapotrzebowanie na składniki odżywcze u osób pozostających na leczeniu żywieniowym. Obliczenie zapotrzebowania na białko, energię i wodę. Bilans energetyczny, białkowy. Bilans płynów.	W3
Wykład	Żywnie w chorobach rozwijających się na tle miażdżycy.	W3
Wykład	Żywnie w profilaktyce chorób układu krążenia. Rola kwasów n-3. Dieta śródziemnomorska i DASH	W3
Wykład	Otyłość i zespół metaboliczny- zapobieganie i leczenie dietetyczne.	W3

	Krytyczne spojrzenie na dietę typu Atkinsa/ Kwaśniewskiego oraz diety bogato białkowe w leczeniu otyłości.	
Wykład	Żywienie w cukrzycy.	W3
Wykład	Żywienie w chorobach przełyku, refluksie żołądkowo- przełykowym. Żywienie w chorobach żołądka i dwunastnicy: zapalenie błony śluzowej żołądka, choroba wrzodowa, zaburzenia opróżniania żołądka, refluks dwunastniczo-żołądkowy.	W3
Wykład	Żywienie w chorobach jelit: choroba Leśniowskiego-Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego. Zespół jelita nadwrażliwego. Dieta bezglutenowa. Zaparcia. Biegunki.	W3
Wykład	Żywienie w przewlekłych chorobach wątroby: marskość wątroby, stłuszczenie wątroby. Postępowanie żywieniowe w niewydolności wątroby z lub bez encefalopatii. Wpływ stanu odżywienia na przebieg przewlekłych chorób wątroby i występowanie powikłań.	W3
Wykład	Żywienie w kamicy żółciowej. Żywienie chorych z żółtaczką. Cele leczenia dietetycznego chorych z kamicy żółciową. Żywienie chorych przed i po wycięciu pęcherzyka żółciowego. Żywienie w mukowiscydozie.	W3
Wykład	Żywienie w chorobach nerek: ostra i przewlekła niewydolność nerek, zespół nerczycowy, zapalenie kłębuszkowe nerek, okres dializoterapii, nefropatia cukrzycowa. Żywienie w okresie dializoterapii. Żywienie w kamicach nerkowych. Żywienie w skazie moczanowej.	W3
Wykład	Żywienie w chorobach przewodu pokarmowego rozwijających się na tle immunologicznym (alergie pokarmowe)	W3
Wykład	Ogólne zasady żywienia kobiety ciężarnej, prawidłowe żywienie kobiety w ciąży w zależności od jej stanu odżywienia.	W3
Wykład	Żywienie w dolegliwościach typowych dla ciąży. Niedokrwistość ciężarnych.	W3
Wykład	Przystosowanie metaboliczne i wykorzystanie składników pokarmowych w okresie laktacji. Zasady racjonalnego żywienia kobiety karmiącej.	W3
Wykład	Żywienie w chorobach dermatologicznych.	W3
Wykład	Żywienie w wybranych chorobach leczonych neurochirurgicznie (guzy mózgu, krwaki śródczaszkowe, tętniaki, złamania kręgosłupa, niedowłady i porażenia).	W3
Wykład	Żywienie w wybranych chorobach neurologicznych: padaczka, udary mózgu, chorobie Parkinsona, Alzheimer, SM, niedowłady, porażenia.	W3
Wykład	Żywienie w psychiatrii.	W3
Wykład	Podstawy leczenia żywieniowego – definicja, wskazania i rodzaje. Zastosowanie leczenia żywieniowego ze szczególnym uwzględnieniem chirurgii, neurologii, onkologii i intensywnej terapii. Planowanie i przygotowanie pacjenta do wdrożenia leczenia żywieniowego oraz profilaktyka <i>refeeding syndrome</i> .	W3
Wykład	Żywienie i leczenie/wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (nowotwory w obrębie układu pokarmowego oraz głowy i szyi) oraz pacjentów ze schorzeniami przewodu pokarmowego. Żywienie dojelitowe i pozajelitowe w warunkach domowych i szpitalnych – definicje, podstawowe informacje, dobór metody	W3

	żywienia, zasady wprowadzania. Organizacja leczenia żywieniowego w warunkach domowych w Polsce – procedury NFZ	
Wykład	Zespół krótkiego jelita i stomii końcowej - definicja, przyczyny, następstwa fizjologiczne i kliniczne. Leczenie żywieniowe (w warunkach domowych i szpitalnych) u chorych z powikłaniami po leczeniu chirurgicznym schorzeń przewodu pokarmowego (przetoki przełykowe, żołądkowo-jelitowe, żółciowe, trzustkowe). Powikłania septyczne w chirurgii.	W3
Wykład	Żywnienie u chorych po rozległych urazach i oparzeniach.	W3
Wykład	Żywnienie u chorych po zabiegach bariatrycznych.	W3
Wykład	Żywnienie w kolagenozach i schorzeniach reumatologicznych. Żywnienie w schorzeniach endokrynologicznych, astmie i POChP.	W3
Wykład	Żywnienie w chorobach zakaźnych.	W3
Seminarium	System dietetyczny i jego znaczenie. Nomenklatura diet i jej uzasadnienie. Klasyfikacja diet i ich charakterystyka. Zasady planowania diet leczniczych.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Charakterystyka diety łatwo strawnej. Zadania i modyfikacje diety. Lista produktów dozwolonych i przeciwwskazanych. Propozycje potraw na poszczególne posiłki. Uwagi technologiczne. Planowanie jadłospisów diety łatwo strawnej.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w chorobach rozwijających się na tle miażdżycy.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Profilaktyka miażdżycy w rozwojowym okresie życia.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Otyłość i zespół metaboliczny- zapobieganie i leczenie dietetyczne. Krytyczne spojrzenie na dietę typu Atkinsa / Kwaśniewskiego oraz diety bogato białkowe w leczeniu otyłości.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w cukrzycy.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w chorobach przełyku, refluksie żołądkowo- przełykowym. Żywnienie w chorobach żołądka i dwunastnicy: zapalenie błony śluzowej żołądka, choroba wrzodowa, zaburzenia opróżniania żołądka, refluks dwunastniczo-żołądkowy.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w chorobach jelit: choroba Leśniowskiego-Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego. Zespół jelita nadwrażliwego. Zaparcia. Biegunki.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w przewlekłych chorobach wątroby: marskość wątroby, stłuszczenie wątroby. Postępowanie żywieniowe w niewydolności wątroby z lub bez encefalopatii. Wpływ stanu odżywienia na przebieg przewlekłych chorób wątroby i występowanie powikłań.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w kamicy żółciowej. Żywnienie chorych z żółtaczką. Cele leczenia dietetycznego chorych z kamicy żółciową. Żywnienie chorych przed i po wycięciu pęcherzyka żółciowego. Żywnienie w mukowiscydozie.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w chorobach nerek: ostra i przewlekła niewydolność nerek, zespół nerczycowy, zapalenie kłębuszkowe nerek, okres dializoterapii, nefropatia cukrzycowa. Żywnienie w okresie dializoterapii. Żywnienie w kamicach nerkowych. Żywnienie w skazie moczaniowej.	K1-K5 U3-U8

Seminarium	Żywnienie w chorobach przewodu pokarmowego rozwijających się na tle immunologicznym (alergie pokarmowe).	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Ogólne zasady żywienia kobiety ciężarnej, prawidłowe żywienie kobiety w ciąży w zależności od jej stanu odżywienia.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Pompy insulinowe.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w dolegliwościach typowych dla ciąży. Niedokrwistość ciężarnych.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Przystosowanie metaboliczne i wykorzystanie składników pokarmowych w okresie laktacji. Zasady racjonalnego żywienia kobiety karmiącej.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w chorobach dermatologicznych.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w wybranych chorobach leczonych neurochirurgicznie (guzy mózgu, krwaki śródczaszkowe, tętniaki, złamania kręgosłupa, niedowłady i porażenia) – część I	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w wybranych chorobach leczonych neurochirurgicznie (guzy mózgu, krwaki śródczaszkowe, tętniaki, złamania kręgosłupa, niedowłady i porażenia) – część II	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w wybranych chorobach neurologicznych: padaczka, udary mózgu, chorobie Parkinsona, Alzheimer, SM, niedowłady, porażenia.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w psychiatrii.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Niedokrwistości i dieta bezglutenowa.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (nowotwory w obrębie układu pokarmowego oraz głowy i szyi) oraz pacjentów ze schorzeniami przewodu pokarmowego – cz. I. Żywnienie w dysfagii neurogennej. Praktyka żywienia dojelitowego: wybór diety, wybór dostępu i zasady uzyskiwania dostępu do przewodu pokarmowego, demonstracja przyrządów do dostępu i podawania diet, zasady rozszerzania podaży diety, pielęgnacja dostępu do żywienia dojelitowego. Zasady bezpieczeństwa: kontrola zalegania i położenia, utrzymanie drożności. Przyczyny i postępowanie w typowych powikłaniach. Żywnienie dojelitowe w warunkach domowych.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (nowotwory w obrębie układu pokarmowego oraz głowy i szyi) oraz pacjentów ze schorzeniami przewodu pokarmowego – cz. II. Wskazania i przeciwwskazania do żywienia pozajelitowego. Praktyka żywienia pozajelitowego: zasady uzyskiwania dostępu, rodzaje kaniuli i cewników. Aparaty do przetoczeń, pompy. Preparaty do żywienia pozajelitowego – worki AIO i RTU, demonstracja, wady i zalety. Żywnienie pozajelitowe w warunkach domowych.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie u chorych po rozległych urazach i oparzeniach.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie i leczenie/wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (górnego odcinka przewodu pokarmowego; chorych leczonych chirurgicznie, chorych leczonych z użyciem radioterapii i/lub chemioterapii, oraz chorych niedożywionych) Cz. I	K1-K5 U3-U8

Seminarium	Żywnienie u chorych po zabiegach bariatrycznych.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (górnego odcinka przewodu pokarmowego; chorych leczonych chirurgicznie, chorych leczonych z użyciem radioterapii i/lub chemioterapii, oraz chorych niedożywionych) Cz. II.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w kolagenozach i schorzeniach reumatologicznych. Żywnienie w schorzeniach endokrynologicznych, astmie i POChP.	K1-K5 U3-U8
Seminarium	Żywnienie w chorobach zakaźnych.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Ocena stanu odżywienia u dorosłych. Metodologia pomiaru wysokości i masy ciała. idealna masa ciała. Wskaźnik masy ciała (BMI). Wskaźnik talia-biodra (WHR). Pomiar obwodu ramienia i mięśni ramienia. Oznaczenie zasobów białka somatycznego mięśni szkieletowych. Metodologia pomiaru fałdu skórno-tłuszczowego nad mięśniami trójgłowym ramienia. Oznaczenie zasobów tkanki tłuszczowej. Dynamometria ręczna. Znaczenie metod antropometrycznych w ocenie stanu odżywienia. Ocena stanu odżywienia u osób w wieku podeszłym. Praktyczne wykorzystanie metod Ocena stanu odżywienia osób starszych. Przypadki kliniczne	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w chorobach rozwijających się na tle miażdżycy.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Dieta śródziemnomorska/ DASH.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w otyłości.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w cukrzycy.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w insulinooporności.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w chorobach górnego odcinka przewodu pokarmowego.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie i leczenie/wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (górnego odcinka przewodu pokarmowego; chorych leczonych chirurgicznie, chorych leczonych z użyciem radioterapii i/lub chemioterapii, oraz chorych niedożywionych) Cz. I	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie i leczenie / wsparcie żywieniowe pacjentów z chorobą nowotworową (górnego odcinka przewodu pokarmowego; chorych leczonych chirurgicznie, chorych leczonych z użyciem radioterapii i/lub chemioterapii, oraz chorych niedożywionych) Cz. II.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w chorobach jelit. Dieta bezglutenowa.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w chorobach wątroby.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w chorobach pęcherzyka żółciowego i dróg żółciowych.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywnienie w chorobach nerek.	K1-K5

		U3-U8
Ćwiczenia	Żywienie w nefropatii cukrzycowej.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywienie w dolegliwościach typowych dla ciąży. Niedokrwistość ciężarnych.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Ogólne zasady żywienia kobiety ciężarnej, prawidłowe żywienie kobiety w ciąży w zależności od jej stanu odżywienia.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Przystosowanie metaboliczne i wykorzystanie składników pokarmowych w okresie laktacji. Zasady racjonalnego żywienia kobiety karmiącej.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywienie w chorobach dermatologicznych.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywienie w wybranych chorobach neurologicznych: padaczka, udary mózgu, chorobie Parkinsona, Alzheimer, SM, niedowłady, porażenia.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywienie w psychiatrii.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywienie w kolagenozach i schorzeniach reumatologicznych. Żywienie w schorzeniach endokrynologicznych, astmie i POChP.	K1-K5 U3-U8
Ćwiczenia	Żywienie w chorobach zakaźnych.	K1-K5 U3-U8

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Szczygieł B. Niedożywienie związane z chorobą. Występowanie, rozpoznanie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2011
2. Szczygieł B. Niedożywienie związane z chorobą. Zapobieganie i leczenie. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2012
3. Sobotka L.(red.), Podstawy żywienia klinicznego, wydanie IV, Wydawnictwo Scientifica, 2013.
4. Interna Szczeklika. Podręcznik chorób wewnętrznych. Medycyna Praktyczna 2014.
5. Jarosz M. (red.). Normy żywienia dla populacji polskiej- nowelizacja. Instytut Żywności i Żywienia 2012.
6. Włodarek D, Kozłowska L, Głąbska D. Dietoterapia. PZWL 2014.
7. Ciborowska H, Rudnicka A. Dietetyka. Żywienie zdrowego i chorego człowieka. Wydanie IV, rozszerzone i uaktualnione, PZWL 2014.
8. Jarosz M., Dzieniszewski J.: Zaparcia. Porady lekarzy i diabetyków. Wyd. Lek. PZWL 2005
9. Jarosz M., Dzieniszewski J.: Choroby trzustki. Wyd. Lek. PZWL 2004
10. Cichońska A.: Praktyczny poradnik żywieniowy w odchudzaniu oraz profilaktyce i leczeniu cukrzycy typu 2. Wyd. Medyk 2010
11. Dietoterapia 1. Wydawnictwo SGGW. Warszawa 2009
12. Rogulska A.: Postępowanie dietetyczne w niedożywieniu. Wyd. Lek. PZWL. Warszawa 2010
13. Gawęcki J (red): Żywienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu. Tom 1. Wyd. Naukowe PWN. Warszawa 2010
14. Grzymisławski M., Gawęcki J (red): Żywienie człowieka zdrowego i chorego. Wyd. Naukowe PWN. Warszawa 2010
15. Poniewierka E (red): Żywienie w chorobach przewodu pokarmowego i zaburzeniach metabolicznych. Wyd. Cornetis 2010
16. Sobotka L (red): Podstawy Żywienia Klinicznego. Redakcja Naukowa wydania polskiego: T. Korba., M. Łyszkowska. Wyd. Lek. PZWL 2007
17. Kunachowicz H, Nadolna I, Przygoda B.: Tabele składu i wartości odżywczej. Wyd. PZWL 2006
18. Szczygieł B (red). Niedożywienie związane z chorobą. Występowanie. Rozpoznanie. Wyd. Lek. PZWL 2017

19. Ukleja A., Kunachowicz H., Szczygieł B.: Zastosowanie Indeksu glikemicznego w profilaktyce i leczeniu otyłości. Wyd. WUM 2010
20. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2015. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Diabetologia Kliniczna 2015, tom 4, supl. A.
21. Zaburzenia lipidowe. Pod red. Cybulska B, Kłosiewicz-Latoszek L. Termedia Wydawnictwa Medyczne, Poznań 2010
22. Podręcznik Polskiego Forum Profilaktyki tom 2. Pod redakcją Piotra Podolca. Medycyna Praktyczna, Kraków 2010
23. Szostak-Węgierek D, Cybulska B: Zespół metaboliczny u dzieci. W: Miażdżycy u dzieci i młodzieży. Red. Urban M. Cornetis, Wrocław 2007, wydanie I, strony 221-236
24. Szostak-Węgierek D: Zespół metaboliczny u dzieci i młodzieży jako wyzwanie dla zdrowia publicznego. Problemy Higieny i Epidemiologii 2008, 89(1), 21-29.
25. Dorota Szostak-Węgierek, Katarzyna Szamotulska. Fetal development and risk of cardiovascular diseases and diabetes type 2 in adult life. Medycyna Wieku Rozwojowego 2011, 15, 203-215.
26. Dorota Szostak-Węgierek. Intrauterine nutrition: long-term consequences for vascular health. International Journal of Women's Health 2014;6 647–656.
27. Szostak-Węgierek D, Szostak WB: Dieta śródziemnomorska– modelowy sposób żywienia w prewencji chorób sercowo-naczyniowych. W: Terapia Skojarzona. pod red. prof. Artura Mamcarza. Medical Education Sp. z o.o., Warszawa 2009, 83-94
28. Dietetyka kliniczna red. Marian Grzymisławski. PZWL 2019
29. Żywność osób z cukrzycą i chorobami towarzyszącymi - red Anna Jeznach-Steinhagen wyd. PZWL 2020
30. Podstawy leczenia żywieniowego- Mikołaj Spodaryk – wyd. Scientyfica 2019
31. Żywność kliniczne praktyczne zagadnienia. Sylwia Małgorzewicz Tom I i II wyd. Czelej 2020.

Uzupełniająca

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
Np. A.W1, A.U1, K1	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
W1 – W5 U1- U5 Wykłady/seminaria	Zaliczenie teoretyczne – kolokwia cząstkowe (3 w I semestrze + 2 w II semestrze) oraz egzamin końcowy (po II semestrze)	Zaliczenie na podstawie sumy punktów uzyskanych ze wszystkich kolokwiów przeprowadzonych w danym semestrze - co najmniej 60% wszystkich możliwych do zdobycia punktów Jeśli student nie uzyska określonego odsetka punktów, pisze kolokwium wyjściowe („wyjściówkę”) z całego materiału obowiązującego w danym semestrze.

		Egzamin końcowy oceniany wg. niżej przedstawionych kryteriów.
U1 – U5 Ćwiczenia	Zaliczenie praktyczne	Prace wykonywane na poszczególnych zajęciach zlecone przez prowadzącego. 100%
K1 – K2	Obserwacja przez prowadzącego, ocena podejmowanych decyzji przez studentów	100%

9. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusu, w szczególności liczbę możliwych terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

Kryteria oceniania egzaminu końcowego:

65 – 71,9% - dostateczny (3,0)

72 – 78,9% - dość dobry (3,5)

79 – 85,9% - dobry (4,0)

86 – 92,9% - ponad dobry (4,5)

93 – 100% - bardzo dobry (5,0)

Kryteria oceniania kolokwium - co najmniej 60% wszystkich możliwych do zdobycia punktów (średnia z % z każdego kolokwium):

60-67,9% – dostateczny (3,0)

68-75,9% - dość dobry (3,5)

76-83,9% - dobry (4,0)

84-91,9% - ponad dobry (4,5)

92-100% - bardzo dobry (5,0)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich